

САНА ОЛОХ

Х а н а т
1931 оыл алтынны
15 нүгүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 94 (5918)

1983 сый. Атырдыах ыйын 9 күнэ
ОПТУОРУННУОН

Сыаната
2 харчы.

ҮЛЭ ДЫССИПИЛИИНЭТИН БАРЫ ДЫАНАЛЛАРЫНАН БӨБӨРГӨТҮӨХХЭ

ССКП КК, ССРС Министрдерин Советтар уонна ПСВСКС-тар үлэ социалистическай дыссипилинэти бөбөргөтүүгэ үлэни күүһүрдөр туһунан болпурдос көрүлүүтү уонна туһааннаах сураактар ылымнылар. ССКП КК, ССРС Министрдерин Советтар уонна ПСВСКС «Үлэ социалистическай дыссипилинэти бөбөргөтүүгэ үлэни күүһүрдөр туһунан» уураактарыгар үлэ социалистическай дыссипилинэти бары дыадалларын бөбөргөтүүгэ экономическай уонна социальнай сайдыы быһаанарын ситиһилээхтик төлөрүү, норуот хаһаайыстыбата көдүүһү бириэтин үрдэти, социалистическай олох сиэли төрүттэрин салгыы бөбөргөтүү, маассалар үлэ уонна политическай активностарын үрдэти, демократияны сайыннарын тыһын суолталаах усуллубуйатынан буола бэлиэтэнэр.

ССКП КК ээтинкитээн (1982 о) уонна бэс ыйынаабы (1983 о) Пленумдарын норуот хаһаайыстыбатын бары сүһүктэригар, партийнай, государственнай уонна үлэ дыссипилинэлэрин ханьык бадарар кэһилэри утары соруулаахтык охсунар, бу хайысханан маассабай-политическай, иктэр үлэни күүһүрдөр тустарынан ыйылыара советскай норуот киик айбулун көрүстүлэр. Үлэһиттэр борогуулдааһын, хойутааһын уонна үлэ дыссипилинэти атын дараа кэһилэр иһин эппиэтинэһи үрдэтүүгэ, үлэни куһаанык төрийэр, үлэ уонна олох-дьаһах усуллубуйаларын тупсарыны ситиспит дуоһунастаах дьонтон кытаанахтык ыйытарга этик киллэрэлэр.

ССКП КК, ССРС Министрдерин Совета уонна ПСВСКС ылымныт уураактарыгар союзнай республикалар Компартияларын КК, крайкомнары, обкомнары, горкомнары уонна райкомнары, ССРС министрстволарын уонна ведомстволарын, союзнай уонна автономнай республикалар Министрдерин Советтарын, народнай депутаттар олохтоох Советтарын, хаһаайыстыбаннай салайааччылары, партийнай, проф-

союзнай уонна комсомольскай тэрилтэлэри, предприятияларга, колхозтарга уонна совхозтарга, тэрилтэлэргэ уонна учрежденияларга, үлэ онорумтуотун үрдэтинин түргэтэтигин хааччылар ыһыттан үлэ дыссипилинэти бары дыадалларынан бөбөргөтүүгэ, төрөһиннээх буолууну уонна бэрээдэги бөбөргөтүүгэ үлэни утумнаахтык ыһталларыгар эбэһинэстэтилэр.

Бэйэни харыстаммат үлэ иһин материалнай уонна моральнай көүлэһини кыһык туттан турар, ону сэгиз производственной уонна үлэ дыссипилинэти кэһэччилэргэ эйэлэһэрин сыйыһаһык чакчыларын соруулаахтык туоратыахха, бу сыалга общественнай сабыдыаллааһын дыадалларын, туттулар сокуоннар нуормаларын көдүүстээхтик туһанаахха наада. Үлэ дыссипилинэти кэһилэр үтүө суобастаахтык үлэһиттэр ССРС Конституциятын олохтомут эбэһинэстэри толоруутун куотунуу курдук көрүлүүх тустаахтар.

Уураахха ССРС министрстволара уонна ведомстволара, союзнай уонна автономнай республикалар Министрдерин Советтара, народнай депутаттар олохтоох Советтарын исполкомнара үлэ дыссипилинэти уонна кадрлар кэлэ-бара турууларын турутун иһин предприятиялар, тэрилтэлэр, учреждениялар иһин кэһилэр подразделениеларын салайааччыларын эппиэтинэстэрин үрдэтэллэригэр этилэр. Бэрээдэги уонна дыссипилинэти бөбөргөтүүгэ, кадрлар кэлэ-бара турууларын саргыһыга, үлэ бириэмэтин сүтэринин кырдыһыстаахтык учуоттааһыны төрийтэ дыадаллары ылба-тахтары иһин туһааннаах салайааччылары үлэ сүрүн түмүктэрин уонна социалистическай куоталааһы түмүктэрин иһин бириэмийэлэһиттэн матарыга, сокуонунан көрүлүүт дисциплинарнай эбэтэр атыт эппиэтинэскэ тардарга.

Салайааччы аһаммат улаастагар сөптөөх үлэ дыссипилинэти хааччылар дьоруура суога киһи бу дуоһунаса кыйан сөл түбэспэтин быһыы-

тынан сыамалаһахтаах. ССКП КК, ССРС Министрдерин Совета уонна ПСВСКС үлэ социалистическай дыссипилинэти иһин уонна бөбөргөтүүгэ үлэ дуоһунаах туһаайытынан үлэ коллективтарын оруолларын үрдэтинин, кинилэр бэриллэр быраактары көдүүстээхтик туһаныларын аадаллар.

Уураахха рабочайдары уонна сулууспалаахтары үлэ бириэмэтигар араас мунуахтары, слеттары уонна семинарлары, спортивной күрэхтэһиллэри, уус-уран самодеятельность занятиеларын ыһыта, туристическай аһаһаһыһнары төрийтэ олоҕо суох аралдьытыһы таһаарбат наадата бэлиэтэнэ.

Үтүө суобастаахтык уонна эскилэ суох үлэһит сылдыар үлэ ветеранарын моральнай көбүлэһини күүһүрдөр туһунан рабочайдары уонна сулууспалаахтары «Үлэ ветерана» медалынан наараадалааһын пенсияга таарыһа буолбакка, өр үлэһитин иһин эбэтэр сааһынан пенсия аһаһара сөл буолбут үлэ стаһын ситтэһинэ ончуллара наадалааһынан аабылыһа.

ССКП ККин Комитета, ССРС Министрдерин Совета уонна ПСВСКС партийнай, профсоюзнай, комсомольскай тэрилтэлэр, советскай уонна хаһаайыстыбаннай органнар, предприятиялар, тэрилтэлэр уонна учреждениялар үлэ коллективтара үлэ социалистическай дыссипилинэти бөбөргөтүүгэ бары наадалааһы оноруохтара уонна онно олоҕуран дойдуну экономикатын салгыы сайыһаһыһы ситиһиэхтэргэ дик эрэнэллэрин биллэрэллэр.

Үлэһиттэр этилэри учуоттаан, үлэ дыссипилинэти салгыы бөбөргөтөр уонна кадрлар кэлэ-бара турууларын саргыһыгар дыаһынан ССРС Министрдерин Совета уонна ПСВСКС «Үлэ дыссипилинэти бөбө-

ргөтүүгэ эһин дыадаллар тустарынан» уурааһы ыһыһылар.

ССРС Госпланыгар, ССРС Госнабыгар, ССРС министерстволарыгар уонна ведомстволарыгар, союзнай республикалар Министрдерин Советтарыгар былааннар балансаһыһыларын, материальной, технической эй, хааччыһыһы тупсаралларыгар, үлэ коллективтара харгыһа суох уонна үрдүк онорумтуолаахтык үлэһитлэригэр, былааннаах соруудахтары уонна эбэһэтэлиститэлэри толоруу иһин кинилэр инициативаларын уонна эппиэтинэстэрин үрдэтигэ атын да экономическай уонна төрөһин усуллубуйалары үөскэтинин хааччыһыһыгар соруудаһаһа.

Аппарат үлэ дьоруудаммит уонна чуолкай буолуутун, бары үлэһиттэр деловой уонна кинилэргэ сүктэриллибит эбэһинэстэри кытаанахтык толоруулары иһин, садаллар үлэлэрин таһыһын бары дыадалларынан үрдэти, кинилэргэ бас бэринэр холбоһуктарга, предприятиеларга уонна тэрилтэлэргэ плановой, үлэ уонна производственной дыссипилинэ турутун иһин министрлэр, ведомстволар, дыадалта атын органнар «салайааччыларын» оруоллара уонна эппиэтинэстэри билигин усуллубуйа лаппа улааталлара бэлиэтэнэр.

ССРС Министрдерин Советтар уонна ПСВСКС уураактарыгар борогуулсуктары, үлэ дыссипилинэти атын дыаарай кэһэччилэри утары охсуһууну күүһүрүүгэ чопчу дыадаллар ааһылыһылар.

Колхозтар союзнай Советтарыгар колхоз Бириэмэтинэ Устаабыгар уонна колхоз чилиэнэрин үлэлэрин сүрүннүүр атын акталарга бу уураахха сөл түбэһиннэрэн эһиллэрин уонна уларытыһылары киллэрэр туһунан болпурдуу көрөрүгар сүбэлэһэ.

(ССТА).

Куоталаһыны көбүлээн

СЫЛАП. Манна графика бир бастакынан киирбит Иван Павлович Сивцев иһинэн отчуур

звенота ааспыт да нэдиэлэ совхоз социалистическай куоталаһытын юнык куонгүтөр таһыста. Звено бэрээдэги туругунан 115 тонна оттонно.

И. ФИЛИПОВ.

БОЧУОТ ДУОСКАТА

1983 сый. маччирэи икки ыйын түмүгүнөн сүөһү иһитигэр, киниттэн бородуукеуһаны ыһыта уонна софотуопкалааһынча социалистическай куоталаһыга үрдүк көрдөрүүлэри ситиспит манник совхозтар, коллективтар уонна бастык үлэһиттэр оройуоннааһы Бочуот дуоскатыгар таһаарыллаллар:

СОВХОЗТАРТАН

«Мындааһайы» совхоз (директор Чичитина-каров В. П., партком секретара Яковлев И. И., профсоюз рабочкомун председател Попов С. Е.).

ОТДЕЛЕНИЕЛАРТАН

Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдааһы отделениега (управляющий Пермяков Н. Д., партбюро секретара Дьяконов Л. А., профком председател Васильев И. Е.).

«Мындааһайы» совхоз Волугурдааһы отделениега (управляющий Павлов А. Х., партбюро секретара Диодоров М. М., профком председател Николасов В. И.).

ЫАННЫК ФЕРМАЛАРТАН

Бастакы бөлөххө:

«ЫСЛК 60 сыла» ферма коллектива (Эрилик Эристин аатынан совхоз, Хадаар отделениега. Старшай Осипов М. Е.) — фуражнай ыһах аһыттан 681-дун кг үүтү ыһытын иһин.

«Кураанах Ээ» ферма коллектива (Карл Маркс аатынан совхоз, Бахсы отделениега. Старшай Слепцов В. Ф.) — хас биридин фуражнай ыһахтан 608-тык кг үүтү ыһытын иһин.

«Эрчак» ферма коллектива (Субуруускай аатынан совхоз, Болтоҕо отделениега. Старшай Лебедев Л. Г.) — хас биридин фуражнай ыһахтан 599-туу кг үүтү ыһытын иһин.

Иккис бөлөххө:

«Хайыр» ферма коллектива («Мындааһайы» совхоз, Волугур отделениега. Старшай Егорова А. Г.) — хас биридин фуражнай ыһахтан 570-нуу кг үүтү ыһытын иһин.

«Лангыл» ферма коллектива (Субуруускай аатынан совхоз, Болтоҕо отделениега. Старшай Кривошапкин Н. Н.) — хас биридин фуражнай ыһахтан 483-туу кг үүтү ыһытын иһин.

«Мара» ферма коллектива (Эрилик Эристин аатынан совхоз, Чакыр отделениега. Старшай Филиппова М. Г.) — хас биридин фуражнай ыһахтан 480-нуу кг үүтү ыһытын иһин.

ЫАННЫКСЫТТАРТАН

Бастакы бөлөххө:

Иванов Михаил Иннокентьевич («Чурапчы» совхоз Арыылаах отделениега) — фуражнай ыһахтан 1028-аһы кг үүтү ыһытын иһин.

Егорова Матрена Николаевна (Субуруускай аатынан совхоз, Болтоҕо отделениега) — фуражнай ыһахтан аһыттан 961-дун кг үүтү ыһытын иһин.

Космофонтон Варвара Николаевна (Эрилик Эристин аатынан совхоз, Хадаар отделениега) — фуражнай ыһахтан аһыттан 828-тык кг үүтү ыһытын иһин.

ИККИС БӨЛӨХХӨ:

Гоманова Анна Дмитриевна (Эрилик Эристин аатынан совхоз, Хадаар отделениега) — фуражнай ыһахтан аһыттан 788-аһы кг үүтү ыһытын иһин.

Сохольникова Анна Сергеевна (Карл Маркс аатынан совхоз, Бахсы отделениега) — фуражнай ыһахтан аһыттан 708-тык кг үүтү ыһытын иһин.

Осипова Мария Егоровна (Эрилик Эристин аатынан совхоз, Хадаар отделениега) — фуражнай ыһахтан аһыттан 708-тык кг үүтү ыһытын иһин.

НЫРЭЙ КӨРӨӨЧЧҮЛЭРТЭН

Гоголева Варвара Кириковна (Субуруускай аатынан совхоз, Хатылы отделениега) — 44 нырэйи эһирэппэксэ итэн хас биридинлэрин 47,6 кг төлөһүлүтүн иһин.

Попова Ульяна Васильевна («Мындааһайы» совхоз, Соловьев отделениега) — 45 нырэйи эһирэппэксэ итэн хас биридинлэрин 45,1 кг төлөһүлүтүн иһин.

Биир күн 17 гектар

Аһыт нэдиэлэ Су-буруускай аатынан совхоз дирекциятын көдүү-дэһининин Болтоҕо от охсуутугар биир күнээх күүдэй тэрилинна. Барыта 40-ча киһи сэг-

тэ биригээдэ хайдыһан 17 гектар сирин оҕустулар. Куоталаһыга 3,4 гектары охсубут олохтоохтор кыйыһылааһынан таһыс-тылар. Аһы бу күнүгэ мунууутугар общественность күүһүн субу-тунуук ыһыталаа бы-лаһынанар.

Г. СМЕРНИКОВ.

ОТ ХОМУУРА—УДАРНАЙ ҮЛЭ ФРОНА!

Оройуон совхозтарыгар сүөһү аһылыгын бэлэмнээһин

1983 снл атырдах ыйын 8 күнүнээри сводката

СОВХОЗТАР	Үлэһин кнн ахсаана	Звено ахсаана	Ол иһигэр механизм.	Охсуу (гектар)	Муныуу (гектар)	Кэбинин (тонна)		Силлэс (тонна)		Ст мээһкүтэ (тонна)	
						график	туола	график	туола	график	туола
Карл Маркс	672	30	3	11147	10041	5300	4855	1273	90	150	135
Субуруускый	244	18	3	4630	4430	2544	3068	824	160	150	—
Эрилик Эристинит	660	27	3	8521	8068	5618	4272	838	120	200	100
«Чурапчы»	448	25	3	5181	4754	4028	3730	843	180	—	—
«Мылдаҕаайы»	303	14	5	5249	5646	3710	3478	378	900	—	—
Оройуон үрдүнэн	2327	114	17	34708	31937	21200	19401	3956	1450	500	235

Государственный статистика оройуоннаабы инспектура.

СОРОХ ТОЛОРДО, СОРОХ САҒАЛЫ ДА ИЛИК

ССКП райкомун бюрота уонна райсовет исполкома оройуон совхозтарыгар күөх маасса үүнүүтэ мөхтүбүнэн хoduна отуттан сиилэни угууну быһылы сыйан мантан хаалбыт кэмин уратылаах соругун быһыытынан туруорбуттара.

Билигин мөстөгү соторутаагыта буолбут холбоһуутаах муныах итинник уураада хайдах толоруллар? Ол туһунан биһиги корреспонденттарыгар туһулаах салайааччылар маанык кэпсэтиллэр.

А. ПАВЛОВ, Болукур быт. Онтон уратыларын отделениетын управлюшайа.

— Траншеяларга барыта 100-чээ тонна сиилэс угулунна. Ошон сыйлаабы былаанымтыа толордубут.

— Сиилэстиир звенону бийыл сага опьттаах механизатор Д. М. Ноев салайар. Звено сэттэ үлэһиттээх. Кинилэргэ үс автомашина, икки трактор уонна сиилэстиир комбайн сыйыарыллыбыттара.

Күөх маасса 104 гектарга быһыллыбытынан 50 гектарын быстарды-

лэй Дирингар саамай улахан аһылыах уонна былааннаах М. Н. Боголев звенота 600 тонна үүнүүнү быларга суоттанар. Мугудайга Д. Е. Скрыбин звенота да былаанын толорор быһыахтаах курдук. Ошон хoduна отуттан сиилэстээһини быһыахка быһаардыбыт.

И. ФИЛИПОВ, «Чурапчы» совхоз парткомун секретара.

— Арылаах, Сылан отделениелара хoduна отуттан сиилэстээһингэ атырдах ыйын 1 күнүттэн киирбиттэр. Билигин туругунан 180-ча тонна сиилэс бэлэмнэнэ. Ол, бийлэн турар, адыас адыах. Звеноводдарбыт бары да опьттаах дьон. Ошон тэтим өссө эбэн бу ый 15 күнүгэр графикка киирэр соругу туруорабыт. Бытырымын И. Д. Барашков звенота мел-

тэхтүк үлэһиттэ. Быһыл, онуоха холоотохко, үлэ тэрээһинэ арыллар.

Н. ПУДОВ, Субуруускый аатынан совхоз кылаабынай агронома.

— Бу күнүгэрэ Хатылы отделениета хoduнатан, Болтонго отделениета бааһынаттан күөх маассаны сиилэстээһингэ турдулар. Хойутаан да буоллар, сыйлаабы сиилэс былаанын толорорго суоттанабыт. Бааһыналар курааннаабыттарынан таһынан Хатылы отделениета хойутаан ыспыта. Болтонго СМП станцияны кыайан үлэлтэппэккэ, ардахтатыы олох да быһылыбата. Быһата, быһыллыбыт сиртэн каттарбит аны суох. Ону таһынан отделение салалтата бу звенону техниканан ситэ-хотэ хаачыйбата. Звено баара эрэ үс кийилээх.

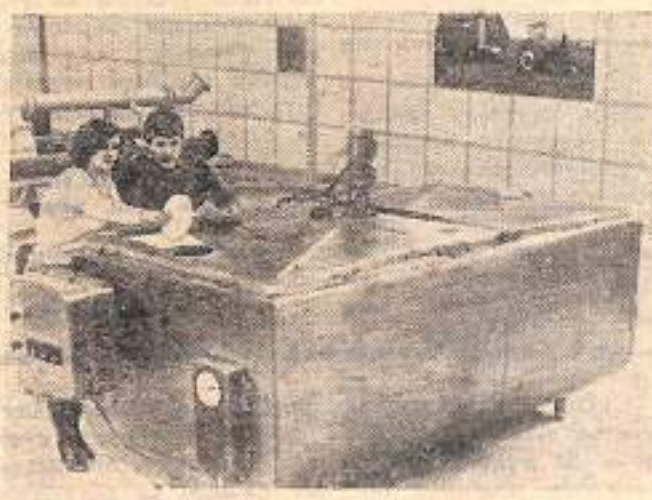
Латвийскый ССР. Ригатаабы аһах сүөһү фермаларга массалыаар комплекстарын голоной идэтибит конструкторскай бюротун коллектива массалыаа оҕороччуларга производства анаан массалыаар уонна көмө оҕоһунтар 32 документаһыларын биэрэр.

Манна техника үлэһиттэр эрэллээх уонна табыгастаах буолуутун хаачыйар сөптөөх быһаарылаһы булууга чинчийи итиннэ көрдөөһүн тийиһин быһыахка бытыллар. Олор аһа дойдутаабы бастыг образецтар таһымнарыгар тийбэллэр.

Үөһээ сиймөккэ: үүт насостарын барыбаркалээһини коллектив биһр бастыг специалиһа инженер М. Абониниһ бытар.

Аларар сиймөккэ: салайар конструктор А. Харич (хатас) уонна инженер-конструктор У. Баутрис үүтү быһааччы тоһутар РНО-2,5 резервуар опьтнай образцын таһыгар. Маннак резервуар билигинтөөгөр электрөөнергияны 2 төгүл кыратык ылар.

Е. Колесников фотота. (СССР фотохроника).

ОТ ХААЧЫСТЫБАТЫН ТУПСАРЫ НЫМАЛАРА

Омтооһунна—сага технологияны

Сүөһү аһылыгын хаачыстыбатын тупсары, каротини сүлүһүнэ соротуопкалааһын биһр сүрүн ньыматынан оту искусственнойдык эбэтэр салыһынан үрдэрэн куурдуу буолар.

Оту салыһынан үрдэрэн куурдарга, сүннүнэн икки ньыма баар. Бастаһыта, оту көлөрүллэ сылаабыр вентиляционнай установкаһынан куурдуу. Бу ньыма ордуу үгүстүк оту хoduнаа куурдарга туһаныллар. Итиннэ анаан, промышленность УВС-10 уонна УВС-16 дьон маркалаах вентилюционнай установкаһы оҕорон таһаарар.

Установка оту куурдар хаанаһын уһуна 16 метр, туората олоһунан 1,6 метр, үрдүтэ—1 метр, установка ханааһын үрдүгэр ПФ-05 маркалаах погрузчыи туһунаан кини уобаластарга 15—20 метр усталаах, 6 метр туоралаах, 6—7 метр үрдүктээх, 50 тоннаах оту сахсахай гына кэбинэн баран, электрическый вентиляторы холбоон куурдаллар.

Быһыл республика совхозтарыгар УВС-16 дьон маркалаах 12 установка кэбиниттэн Чурапчы оройуонугар Субуруускый аатынан уонна Карл Маркс аатынан совхозтарга туһаныллан эрэр.

Бу ньыманы туттар буолаха, оту КДП-4 маркалаах трактор охсор косилкатынан оҕустаран баран, хадьымалга 8 чаастан 20 чааска дьори, ол авта 35

бырыһыан сииктээх буолуор киирбиттэр. Ол киниттэн поперечнай эбэтэр боковой кыраабыларынан субурдалатан баран, погрузчиктарынан оту куурдар установкаһы куурдар ханаалларын үрдүгэр сахсахай уонна биһр тэн гына ууруллар. Онуоха биһр тэһини куурдары наадатыгар ханаал икки өттүгэр от сабырайан түбүүтэ 2 метртэн ордуу суохтаах. Итинник ньыманан биһр куурдууга биһиги усулуобуйаһыттар 3—3,5 тоннаах оту куурдуохка сөп. Онуоха кэбиниллээх от уһуна 5—7 метр, туората 3—4 метр, үрдүтэ 3—4 метр буолуохтаах.

Установка үрдүгэр оту 1—1,5 метр араһалаах гына уурулуохтаах. Ол авта 1—1,5 метр халыһыах оту куурдаһууда, атын оту адалан ууран иһиллээхтээх. Эскөтө 50 бырыһыанга дьори сииктээх оту 17 бырыһыан сииктээх буолуор дьори куурдарга вентиляторы быһа холуһан 6—7 чаас устата үлэлтээххэ сөп. Ошон үлэ кураан эрэ күнүгэрэ бытыллыахтаах.

Салтын сийгэ 85 бырыһыанга тийдэринэ, эбэтэр самыыр түһэр буоллаһына, вентиляторы арааран кэбиниллэр уонна кэбиниллээх оту пленканан сабыллар. Ардах өр кэмнэ түһэр буоллаһына, вентиляторы 1—1,5 чаас үлэлтээх-үлэлтээх 6—8 чаас устата тохтотон кэбиниллээхтээх. От

куурбутун кэинэ установка салтын үрдүгэр ханаалын тракторынан соһон, кэбиниллээх от аһыһытаах.

Иккье ньыманан, оту аһаах сарайдарга куурдуу буолар. Онуоха МЦ-8, МЦ-10, МЦ-12 нүмэрдээх вентилятордарынан куурдарга аһаан устата 26, туората 18, үрдүтэ ортотунан ылаахха—5,2 метрдээх сарайы тутарга сүбөлөнөр.

Сарай устатын тухары үстүү метр арыттаах 12-лин остоолбалары, 4-түү эрээһинэн, 2-лин метр дириһтээх гына хабылаан оҕоһулаһуот иһинэргэ түһэриллээхтээх. Ошон икки кытаһы эрээт остоолбаларын сиртэн үрдүтэ 4,5 метр, икки ортоку эрээт остоолбалара эмиэ сиртэн 6 метр үрдүктээх гына оҕоһулуохтаах.

Остоолба баайыһыт икки эрээһинэн ыһыһыллар, ол үрдүнэн сарай атада түһэр уонна ол үрдүнэн арыттаах гына сирдидиһэн, шифер сааллар гына сабыллар. Сарай тула өттүн күн уота киирбөтүн дьон хаптаһыһынан бүтэйдин сааһылаахтаах.

Эскөтө аһаас сарайга күн уота куурдары керер буоллаһына, бу ньыманан куурдуллубут окко каротина хадьымалга сыйтан куурбут оттон туох да атын суох буолар. Оттон оту бүтэй сарайга куурдар буоллаахха, иһини каротина, хадьымалга

сыйтан куурбут оттоодор, 2—3 төгүлүнэн ордуу уонна 35 бырыһыанга элбэх буолар. Ошон от хаачыстыбатын тупсарар наадаттан сабылаах сарайдарга куурдулуохтаах.

Техника куһуһун толору туһаныр салалтан, бүтэй сарай иһигэр 15 метр усталаах, 1,4 метр туоралаах, 50—70 см дириһтээх 12 ханаалларга сарайы туора хаһылааххаах. Ханааллар эркиһирэн уонна түгэхтэрин 5-тин см халыһыах былааһынан, эбэтэр 15 см халыһыах бетон кутан бодоргоһулуохтаах.

Оту ханааллар үрдүлэригэр талтэргэ уонна куурдарга аһаан арыттаах муосталар туурулуохтаахтар. Арыттаах муосталары 4—5 см халыһыах хаптаһын мастары оҕоросторунан сыйыһыры тутан бэйэ-бэйэлэрин икки арда эмиэ 4—5 см арыттаах гына оҕоһулуохтаах.

Оту куурдарга иккилин бэйэ-бэйэлэригэр чутас турар ханаалларга хаа биһрдиллэригэр биһрдни МЦ-8 эбэтэр МЦ-10, МЦ-12 нүмэрдээх вентилятордары туруорой баран үрдэралкээтээх. Онуоха оту эмиэ оҕустаран, субурдалатан баран, тийэһэн адалан сарай иһинээһи ханаалларга 1—5 метр халыһыан көпсөккөй гына тардаһылар. Итиннэ биһрдни ханаалга эбэтэр биһр эрээт иһин-

гэ 7 самосвал 35 бырыһыан сииктээх оту, ол авта 5 тонна оту, эбэтэр икки ханаалга 14 самосвал, атынник этээххэ 10 тонна күөх оту ууран баран куурдулуохтаах. Итиннэ биһрдни ханаалга эбэтэр биһрдни эрээт мас өттүгэрэ биһрдни вентиляторы туруоран тэбис-тэһинэ үлэлтээххэ сөп.

Куурбутун кэинэ эмиэ ити от үрдүгэр балтараа метр халыһыах, 35 бырыһыан сииктээх оту адалан 4 метр үрдүктээх буолуор дьори 3—4 төгүл адалан дьалтайа-дьалтайа куурдулуохтаах.

Бу үөһө этилибит үлээһин толорорго анаан совхозтарга аһааах звеноһы тэрийиэххэ наада.

Звенода 4 тракторист, биһр звеновод, 2—3 шофер уонна 2 көмө үлэһит барылыахтээхтэр. Ол авта звено 9—10 кийилээх буолуохтаах. Маннак техникалаах уонна үлэһит илиилээх звено сезон устата бэйэтэ оттоон 120—150 тонна үчүгэй хаачыстыбалаах оту бэлэмнэһи сөп.

Оту куурдар сарайдары кыһыангы фермалар тастарыгар электрическый энергиялаах, чутас оттонор хoduһалаах сирдэргэ тутар ордуу табыгастаах.

И. ИВАНОВ.

Тыа хаһаайыстыбатын министрестыһын сүөһү аһылыгын соротуопкалааһына уонна бэлэмнээһингэ отделын начальнига.

Учугэй дэон туһунан

БАҢЫЛААБЫТ ИДЭТЭ

одо амарах адата.

Бастаан Эрилик Эристин аатынан колхозка, отон совхозка балтаһыттан сылдыбыта. Кэлин барыга дэонурдаах уотта сарыалааһын үлэтин итэҕэйбиттэрэ. Сенил сарыкалыр аргакка туруоруллан төбөтүгэр шитогы кэтиэбиттэн ыла хайылы-үйө уонча сыл айлан эрэр.

Кини ханнык да түбэлтэ ыраастык иһэрдэрин уратылаах. «Баһылаабыт идэтэ»,—дизин техника дэоно астына кэпсиклэрин үгүстүк истэтин. Оннук үлөһит буһарбыт-хатарбыт ханнык бадарар техниканын чаастара өр көмгө эрэллээхтик туһанылаллар.

Билигин, от үлэтин үгүһүгэр, сарыкыт саамай наадалаах кини. Ол да иһин Семен Александрович хас мүнүүтэни, чааһы мунутуур көдүүстэхтик туһанарга кыһаллар. Быһата, бу былыдаһыктаах күнүгэр, утуулар уутун, сыһынанан олоро түһэрин умнубут оһыттаах рабочай күнүстэри-түүнүгэри чабыллынаан сылаас салгыны тырыта суруйар сырдык уота ыһахтана оонньуура сүргэни көтөдөр.

И. ЛЕВЕДЕВ,
«СО» общ. корр.

Снимокка: С. А. Филатов.

Автор фотота.

ЧАД: НЕОКОЛОНИАЛИЗМ ДЬАЙАР

Бу күнүгэр аан дойдутаагы бөһөт болдомто-тун Чадтаагы событиелар эмнэ тартылар. Кини Африкатаагы бу дойдуку ис ирссэн аймаабыта өр буолла. Аастыт сыл сааһынгар Хиссен Хабре режимэ арбааһы дойдулар баһаачы өйбүллэри-лэн сөбилэннигин туттан Национальнай бинргэ эомоголоһуу уларытыы, лаах правительствотын баһылыга Г. Уэддэйи былаастан туоралпыта. Уэддэйи диэки сэринилэр дойду хоту өттүн диэки чу-гуйбуттара, онтон соҕору-гааһыга кимэн кинриини сараллабыттар. Билигин кырыктаах кинриилэр Байя-Ларжо куорат тула эриэдийдилэр.

Чадтаагы уустук иир-тэни бэйэлэрин оһурук-таах политическай сымал-ларыгар уонна сананы-ларыгар Холбоһуктаах Штаттар, Франция уонна сорох атын арбааһы дер-жавалар, ону тэнэ кини-лэр африканскай конти-ненттаах кромуннаахтара туһаннылар. Империа-листическай күүстөр Хаб-ре режимигэр көмөлөһөн Чад дыһалатыгар аһаастык уонна сирэйэ-хараһа суохтук ороостулар.

Урун дьиз неоколониа-листическай сценария Афри-ка тутулуга суох дойду-ларын утары дьыннээх саагыбарынан буолар. Чад событиеларын туһа-нан империалистическай государстволар тутулуга суох политиканы ыттар

африканскай дойдуларын утары кинриилэрин тах-сылларын активнай оһордулар, бэйэлэрэ су-тэрибт баһылыктааһын-нарын төһүнүгэр, эдэр африканскай дойдулар суверенитеттарыгар ох-сууну оһорорго сананал-

ороспот буолууну туту-лар. Ливияны утары АХШ-ра аһааста байынг-наа ытааһыттан колонну-лар. Пентагон Средизем-най муораһа баар б-с аме-риканскай флот хараа-былларыгар бөйбүой бэ-лэми биллэрдэ. Муора-

сувереннай дойдулар ис дыһалаларыгар ороһор-бырхабы. Бэйэлэригэр ылыммыт АХШ-н сэр-кенисийэр, тегемонистска-й политикаһа эйэҕэ уон-на аан дойдутаагы кутта-суох буолуутугар хайдах курдук дьиксиниэр-лээх кутталлааһын өссө төгүл көрдөрдүлэр.

Чад ис дыһалаларыгар кини кэммэйдээх уонна кутталлаах тастан оро-һууну күөртээһини сору-нуулаахтык утаран СССР империалистическай дер-жавалар итинник та-быттарынан айбардаа-һыннарын түргэниик тох-тоттору моддуйда. Нацы-ональнай эйэлэһини эрэ суолунан Чадка эйэ олох-тонуон сөп.

Р. Серебренников,
ССТА ырытааччыта.

Комментарий колонкалары

Иджамен режимигэр американскай самолетта-рынан наймылаһыттар этэрэстэрэ, тас дойду-лардаагы интервеннар регуларнай сэринилэрэ, американскай уонна французскай сэрини сөбө, эсниттэһи итинэнэ ра-кетнайы киллэрэн туран, ону тэнэ байыаннай со-ветниктар кини кэммэй-дээхтик бырааһыллаллар. Арбааһы диэки тардыс-тылаах Заир режимэ парашютистар улахан контингентнарын бырах-та. Көмө ону сэргэ Еги-петтан уонна Судантан кэлэр.

Чадка империалистиче-скай ороһууну сөптөһу-нэн көрдөрө сатаан Ва-шингтон администрация-та Африка тутулуга суох дойдуларын, быстахтык ыллаахха, Ливияны, шан-тажтааһыны уонна ыһыны күүһүрдэр. Сыл-тах быһылыгынан Чад-таагы ирссэннэ Ливия «кыттары» туһунан сы-мыһа дойдохтоһунар күүскэ тарҕатыллар. Чадтаагы событиеларга

таагы байыаннай бөдөн бөлөхкө киллэриллэн «Эйсенхауэр» атомнай аэиеносец Ливия кытыл-ларыгар аралыллар, сө-биллэнилээх хабырһы-сыллары көрдүү сатаан американскай самолеттар элбөх аһааһынаах көтүү-лэри оһортууллар.

Чадтаагы событиелар бэйэлэригэр тыһыныча-нан километр ыраах баар

Редакторы солбуйааччы С. Н. ЧИЧИГИНАРОВ.

«Табаардары почтанын»

Үөрэнээччилэр болжомтолоругар

Сага үөрэх дьыла аһыллара чугаһааһ иһэр. Онуоха, биллэн турар эрдэттэн бөлөмүннээххэ наада. Бу өттүнөн эһиэхэ Роспосылторг Иркутск-айдаагы базата көмөлөһүн сөп. База бэйэтин ас-сортименыгар баар үөрэххэ туттулар манньык та-баардары почтанын посылканан эбэтэр бандеролу-нан ыттар:

— искусственной тириттэн икки отделеһиһаах уонна иккилии хатыл-грдаах эр киһи бартыбыла. Сыаната 13—18 солк;

— үөрэнээччи рашеба. Сыаната 5 солк. 20 хар-чыттан 6 солк. 75 харчыга диэри;

— ранец-бартыбыл. Сыаната 5 солк. 80 харчы-тан 6 солк. 80 харчыга диэри;

— үөрэнээччи бартыбыла. Сыаната 6 солк. 30 харчы;

— уонсай тэтэрээт (килиэккэлээх, 96 листтэх). Сыаната 44 харчы;

— үөрэнээччи тэтэрээт (килиэккэлээх). Сыаната 3 харчы;

— У—7 готовальня. Сыаната 2 солк. 20 харчы;

— 250 мм. уһуннаах логарифмическай линейка. Сыаната 2 солк. 2 харчы;

— суоттуур палочкалар. Сыаналара 60 харчы;

— мастан угольник. Сыаната 25 харчы;

— пластеастан лекаль. Сыаната 20 харчы;

— чертёжтуур линейка. Сыаната 5 харчы;

— пластилин. Сыаната 36 харчы;

— абыс өһнөөх кырааскалар набордара. Сыаната 50 харчы;

— уон өһнөөх кырааскалар набордара. Сыаната 1 солк. 40 харчы;

— дневник. Сыаната 14 харчы;

— дневник хаба. Сыаната 20 харчы;

— механической хараһаас. Сыаната 14-90 харчы;

— хараһаас уһуктуур. Сыаната 5 харчы;

— оскуолада туттулар суот. Сыаната 1 солк. 30 харчы.

Сакаастаргытын манньык аадырыска ытык: 664016 Иркутскай к., Петров уул, 62 1, Роспосыл-торг базата.

Хос быһаарылы ранец-бартыбылга сакаас 1983 с. балаһан ыйын 10 күнүгэр диэри ыһыллар.

Главкоопкультторг Пет-бальиһыкка, бостуукаа ропаповскайдаагы база-уо. д. а. бөлөх быһыыты-тан хонууга илдьэ сыл-дьыллар тупсарылыбыт хаачыстыбалаах, сырда-тыллыбыт, оптикалаах, кириһиммит фокусиров-калаах манньык бинокл-ларга нэһилиэнэһэттэн сакаастары ылар:

— сэттэ төгүл улаатын-налар. Сыаната 95 солк;

— абыс төгүл улаатын-налар. Сыаната 98 солк

Бинокллары булчукка, Индустриальнай уул, 34 б.

ССРС Министрдерин Советын 1983 сыл бэс ыйын 30 күнүгэр уу-рааһынан пенсияга тах-сарга тохтоло суох үлэ-стайын иһин 20 быры-һаннаах надбавканы туһаныыга эһин дыһал-лар бөлөһөннүлэр.

Билигин баар бала-

риллээхтээх. Эскө дьах-тар 25 сыл тохтоло суох үлэ стажтаах буоллары-на ханнык да докумуон-нар эһин түһэриллибэт-тэр.

Бизэ оһону төрөппүт уонна иппит ийэлэр чыччылыбыт ыстааһы-нан пенсияга тахсыла-

инниэ анаммыт, кини түөрт ый тэрилтэҕэ сал-пы үлэлээбит буоллаһы-на надбавка аадыллар. Холобур, эскө пенсионер 1982 сыл сэттинньи ыйга пенсияга тахсарыгар тох-толо суох үлэлээбит уон-на 1983 сыл тохсунньу 16 күнүгэр диэри үлэ-

атырдыах ыйын 1 күнү-тэн надбавка аахтарар бырааптаах.

1983 сыл тохсунньу ый 1 күнүн кэнниттэн пен-сия анаһыттар уонна бу күмгэ, эбэтэр кэлин үлэ-ли сылдыбыттар 1983 сылга төһө өр үлэлээбит-тэригэр тутулуга суох надбавка аахтарар бы-рааптаахтар.

Надбавканы эһин аах-тарыыга бары тэрилтэ-лэр профсоюзтара, пенсия докумуонун оһорон тү-һэргэ анаммыт эппиэт-тээх дэон пенсияларыгар надбавка аахтарар бы-рааптаах дэон испииһи-гин оһорон, сайабыллы-наны, тохтоло суох үлэ ыстааһын туһунан ыспы-рыһканы, үлэ кинигэтин копиятын оройуоннаагы социальнай хааччылыы отделигар атырдыах ыйын 15 күнүгэр диэри түһэриэхтээхтэр. Оччого бу дэон атырдыах ыйын 1 күнүгэр надбавка аах-тарыахтарын сөп.

Оттон атырдыах ыйын 15 чыһылатын кэннит-тэн докумуон түһэри-тэр балаһан ыйын 1 кү-нүттөн надбавкалара аа-дыллыада.

М. ШЕЛОВА,
райсовет исполкомун
социальной
хааччылыыга
отделын старшай
инспектора.

ПЕНСИЯҔА НАДБАВКАНЫ ААҔЫ

Ыманныа быһыытынан манньык надбавканын олох ханна да көспөккө өрө наар биир тэрилтэ-лэ үлэлээбит эрө дэоннор туһаныллар өтө. Атын тэ-рилтэҕэ көһөрүү быһыы-тынан барыттар надбав-канын туһанар быраапта-ра суоҕа.

Оттон 1983 сыл атыр-дыах ыйын 1 күнүттэн манньык надбавканын пенсияга тахсалларыгар эр дэон 35, дьахталлар 30 сыл уонсай үлэ ста-жтаах ол иһиттэн эр дэон 25, оһолоох дьахтар 20, оһото суох дьахтар 25 сыл тохтоло суох үлэ стажтаах буоллаһтарына надбавка аадыллыан сөп (өһө аһааһыгар нитэ илбэйт, төрөөн баран ол-бут оһолор эмнэ кинри-сэллэр).

Оһолоһун туһунан олохтоох сельсоветтын ыспырапка киллэриллэр, эбэтэр төрөөһүн туһунан сибидисталистска түһэ-

рыгар 25 сыл уонсай үлэ-стаһа, ол иһиттэн 20 сыл тохтоло суох үлэ стаһа көрдөнүлэр. Тохтоло суох үлэ стаһа ССРС Министрдерин Советын 1973 сыл муус устар ый 13 күнүгэр 252 №-дээх быраабылатынан аадыл-лар. Манна хайа бадарар тэрилтэттэн, хайа бада-гар тэрилтэҕэ көһөрүү быһыытынан сылдыбыт дэон надбавканын туһа-нар бырааптаахтар.

Үлэттэн бэйэлэрин ба-а өттүнэн уурайыттар манньык надбавканын ту-һанар бырааптара суох. Ол эрэри оһолоһор бу-лан, эбэтэр 8 саастары-гар диэри оһолоһор ийэлэр итиннэ кэргэттэрэ атын сиргэ көһөрүү быһыыты-нан барыт, кырдыа-һынан, инвалидынан пенсияга тахсыбыт дэон-нор бу сага Сокуонунан туһаныахтарын сөп.

Өскөтүн пенсия 1983 сыл тохсунньу 1 күнүн

лээн баран уурайыт тү-бөтөһүгэр атырдыах ыйын 1 күнүттэн над-бавканы аахтарынан сөп. Эскөтө пенсионер 1982 сыл сэттинньи ыйга пен-сия анаһаат даһаны үлэ-титтэн уурайан баран 1983 сыл ыам ыйыгар бастайааннай үлэҕэ илбэһыбыт буоллаһына 4 ыйа туоллаһына, ол эбэтэр балаһан ыйыгар тийэһ надбавка аахтар-рар бырааптаах;

Бастайааннай үлэҕэ түөрт ый үлэлээбит пен-сионер пенсиятын эһин аахтарар көмүгэр хайаан да үлэлэһэр ирдэнилли-бэт. Холобур, пенсия 1982 сыл муус устар ыйга аһаммыт уонна 1982 сыл сэттинньи ыйга бастайааннай үлэҕэ ки-риэ 1983 сыл кулун тутар ый 5 күнүгэр диэри үлэ-лээн баран уурайыт буоллаһына. Билигин үлэ-лээбэккэ олороруттан ту-тулуга суох 1983 сыл

БИҢИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с. Кара Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор — 21-395, отделлар — 21-495, уопсай 21-505.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. с. Чурапча, ул. Карла Маркса 12. Тел. 2076.